

ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ
КУРСОВОЇ РОБОТИ**

Для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

Укладачі: Сітовський А.М., Усова О.В., Ульяницька Н.Я., Якобсон О.О

Методичні рекомендації

Луцьк – 2022

УДК 615.8+00

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 10 від 21 червня 2022 р.)

Рецензенти: кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я Луцького національного технічного університету **Ковальчук В. Я.**

кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри анатомії людини
Шевчук Т. Я.

М-25   Методичні рекомендації для виконання курсової роботи (для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія») / уклад.: Сітовський А.М., Усова О.В., Уляницька Н.Я., Якобсон О.О.: методичні рекомендації. Луцьк: Вид-во ВЕЖА-ДРУК, 2022. 41 с.

В методичних рекомендаціях сформульовано мету і завдання щодо написання курсової роботи, визначено структуру та зміст роботи, наведено характеристику етапів виконання курсової роботи, вимоги до оформлення та методичні поради щодо її виконання, порядок захисту та оцінювання курсової роботи.

Рекомендовано студентам 3-4 курсів, спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», освітньо-професійної програми Фізична терапія, ерготерапія

УДК 615.8+00

© Сітовський А.М., Усова О.В., Уляницька Н.Я., Якобсон О.О., 2022

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022

ЗМІСТ

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ	6
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ	6
3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ	7
3.1. ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	7
3.2. ЗМІСТ	7
3.3. ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ (ЗА НЕОБХІДНОСТІ).....	7
3.4. ВСТУП.....	8
3.5. ОСНОВНА ЧАСТИНА	12
3.6. ВИСНОВКИ	20
3.7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	21
3.8. ДОДАТКИ.....	21
4. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	22
4.1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ.....	22
4.2. НУМЕРАЦІЯ.....	23
4.4. ТАБЛИЦІ	26
4.5. ФОРМУЛИ.....	28
4.6. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ ТА ПОСИЛАННЯ НА ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА	29
4.7. ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
4.8. ДОДАТКИ.....	32
5. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	33
5.1. ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ	33
5.2. ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ.....	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	36
ДОДАТКИ.....	39

ВСТУП

У вищих навчальних закладах однією з форм самостійної роботи студентів у позанавчальний час є написання курсових робіт, у яких студент повинен виявити знання за фахом, ерудицію, комплексне системне мислення, володіння методами математичної статистики, знання історії, стану і перспектив досліджуваної проблеми в загальному й обраної теми зокрема.

Тематика курсових робіт щорічно обговорюється і затверджується кафедрою при підготовці документації на початку навчального року. Визначаються керівники курсових робіт, що разом зі студентами вибирають теми курсових робіт. Тематика повинна бути пов'язана з напрямком наукових досліджень кафедри, спеціалізацією.

Курсова робота є самостійною закінченою працею реферативного, методичного чи дослідницького характеру.

Відмінність перерахованих видів робіт полягає в наступному. Написання реферату являє собою короткий виклад змісту наукових праць одного чи декількох авторів по темі роботи.

У курсовій роботі методичного характеру має бути проаналізовано та обґрунтовано спосіб чи сукупність прийомів досягнення мети чи вирішення конкретної задачі у сфері фізичної терапії.

Курсова робота дослідницького характеру являє собою процес вироблення нових знань на основі спеціально організованого досвіду (експерименту), що характеризується об'єктивністю, можливістю відтворення, доказовістю і точністю. Така робота має два рівні — емпіричний і теоретичний.

Емпіричний (від грец. *imperia* — досвід) заснований на знаннях, досвіді, послідовному процесі, на активному мисленні, осмислюванні явищ (у даному випадку — в області фізичної терапії).

Теоретичний рівень ґрунтується на вивченні накопиченого наукового потенціалу, викладеного в літературних джерелах, пошуку умов оптимальної реалізації на практиці досягнень науки в області фізичної терапії.

У курсовій роботі зі спеціальності узагальнюється передовий досвід роботи фахівців.

Курсова робота – самостійна навчальна, учбово-методична робота студента, виконана під керівництвом викладача, мета якої — розвиток у студентів навичок самостійної творчої роботи, закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих під час навчання, і їхнє застосування в комплексному вирішенні конкретного завдання за фахом відповідно до Положення про організацію навчального процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

Структура курсової роботи повинна відповідати загальним вимогам що до її написання.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Назва курсової роботи повинна бути, по можливості, короткою, відповідати обраній спеціальності та суті вирішеної наукової проблеми (задачі), вказувати на мету дослідження і його завершеність. Іноді для більшої конкретизації до назви слід додати невеликий (4-6 слів) підзаголовок.

У назві не бажано використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Треба уникати назв, що починаються зі слів "Дослідження питання...", "Дослідження деяких шляхів...", "Деякі питання...", "Матеріали до вивчення...", "До питання..." і т. ін., в яких не відбито в достатній мірі суть проблеми.

1.2. При написанні курсової роботи студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.

Використовуючи в курсовій роботі ідеї або розробки, що належать також і співавторам, разом з якими проводились наукові дослідження, студент повинен відзначити цей факт у курсовій роботі.

1.3. В курсовій роботі необхідно стисло, логічно і аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Курсова робота повинна містити:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень (при необхідності);
- вступ;
- основну частину;
- висновки;

- список використаних джерел;
- додатки (при необхідності).

3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Титульний аркуш містить найменування вищого навчального закладу, де виконана курсова робота; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву курсової роботи; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника; місто і рік.

3.2. ЗМІСТ

Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовок), зокрема вступу, розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків та ін.

3.3. ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ (ЗА НЕОБХІДНОСТІ)

Якщо в курсовій роботі вжита специфічна термінологія, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа – їх детальну розшифровку.

Якщо в курсовій роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

3.4. ВСТУП

Розкриває сутність і стан наукової проблеми (задачі) та її значущість, висвітлюється коло питань, яким присвячена робота. Викладається обґрунтування актуальності теми, її мета, завдання, науково-практична значимість, розкривається теоретична і практична потреба в проведенні даної роботи як наслідок проблемної ситуації; формулюється робоча гіпотеза — відображається зміст передбачуваного вивчення питання. Далі подають загальну характеристику курсової роботи в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі) обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку фізичної терапії.

Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне - сутність проблеми або наукового завдання. Наприклад, “Дослідженням впливу різних засобів фізичної терапії при дитячому церебральному паралічі займалось багато авторів (Штеренгерц А.Е., 1989; Попов С.Н., 1999; ....), однак ефективність комплексних методик застосування засобів фізичної терапії досліджена недостатньо, що й визначило мету нашої роботи”.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Коротко викладають зв'язок вибраного напрямку досліджень з планами організації, де виконає робота, а також з галузевими та (або) державними планами та програмами.

Обов'язково зазначають номери державної реєстрації науково-дослідних робіт, а також і роль автора у виконанні цих науково-дослідних робіт.

Наприклад: курсова робота виконувалась у складі наукової тематики «Розробка моделей реабілітаційних впливів у фізичній терапії і ерготерапії та оцінка їх ефективності з позицій доказової медицини» номер держреєстрації: 0119U001190.

Мета і задачі дослідження. Мета дослідження — визначення основного питання, на вирішення якого спрямована робота. Формулюють мету роботи і задачі, які необхідно розв'язати для досягнення поставленої мети. Не слід формулювати мету як "Дослідження...", "Вивчення...", тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Назва роботи повинна знайти відображення у формулюванні мети. З мети дослідження випливають конкретні шляхи її рішення — задачі дослідження.

Кожна тема, як би конкретно вона не була визначена, може мати кілька рішень, що стають предметом вивчення (дослідження).

Кожна з задач, будучи чітко сформульованою, відображає загальну ідею роботи, розкриває певну її складову.

Визначаючи оптимальне число задач, варто враховувати їх взаємний зв'язок і логічну послідовність вивчення.

Кожна задача повинна знайти своє рішення, відображення в одному чи декількох висновках.

Орієнтовною метою роботи буде: “Обґрунтувати ефективність методики комплексного застосування засобів фізичної терапії при дитячому церебральному паралічі”.

Відповідно до мети формулюються завдання дослідження. Орієнтовними завданнями будуть:

1. Дослідити етіологію, патогенез, клінічну картину інфаркту міокарда.
2. Дослідити вплив засобів фізичної терапії на морфофункціональний стан серцево-судинної системи.
3. Обґрунтувати доцільність застосування засобів фізичної терапії з позиції синдромального підходу та результатів експерименту.

Об'єкт дослідження - це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага дослідника, оскільки предмет дослідження визначає тему курсової роботи, яка визначається на титульному аркуші як її назва.

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи тим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Наукова новизна одержаних результатів. Подають коротку анотацію нових наукових положень (рішень), запропонованих особисто. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток).

Кожне наукове положення чітко формулюють, відокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко і однозначно (без нагромадження дрібних і таких, що затемнюють його сутність, деталей та уточнень). У жодному випадку не можна вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в курсовій роботі зроблено те й те, а сутності і новизни положення із написаного виявити неможливо. Подання наукових положень у вигляді анотацій є найбільш розповсюдженою помилкою студентів при викладенні загальної характеристики роботи.

До цього пункту не можна включати опис нових прикладних (практичних) результатів, отриманих у вигляді способів, пристроїв, методик, схем, алгоритмів і

т. ін. Слід завжди розмежовувати одержані наукові положення і нові прикладні результати, що впливають з теоретичного доробку.

Усі наукові положення з урахуванням досягнутого ними рівня новизни є теоретичною основою (фундаментом) вирішеної в курсовій роботі наукової задачі або наукової проблеми.

Робоча гіпотеза — припущення автора про можливі результати роботи для теорії і практики галузі фізичної терапії, теорії та методики фізичного виховання, спортивного тренування і т.д., тобто, відбивається зміст передбачуваного вивчення питання.

Вихідними позиціями для розробки гіпотези є:

- узагальнення педагогічного досвіду;
- аналіз існуючих наукових факторів;
- подальший розвиток наукових теорій.

Теоретична і практична значимість гіпотези підвищується, якщо при її розробці враховується, що вона повинна:

- володіти принциповою перевірюваністю;
- містити пояснення кола питань, що складають сутність досліджуваного явища;
- не суперечити встановленим (відомим) науковим фактам, законам і закономірностям;
- складатися з простих формулювань;
- не містити в собі тих понять, що не мають теоретичного й експериментального обґрунтування;
- мати логічну послідовність (правдоподібність).

В курсовій роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, а в курсовій роботі, що має прикладне значення, - відомості про

практичне застосування отриманих автором результатів для практики і вказати способи, методи і шляхи їхнього впровадження в сфері фізичної терапії, фізичного виховання чи спорту. Відзначаючи практичну цінність одержаних результатів, необхідно подати інформацію щодо ступеня готовності їх використання або масштабів використання.

Наприклад, «Аналіз наукових досліджень дозволив зробити припущення про те, що вивчення особливостей комплексного застосування засобів фізичної терапії зробить можливим більш раціональну методика їх застосування для хворих на бронхіальну астму і підвищити ефективність реабілітаційно-оздоровчої роботи при даній патології».

Необхідно дати короткі відомості щодо впровадження результатів досліджень із зазначенням назв організацій, в яких здійснена реалізація, форм реалізації та реквізитів відповідних документів.

3.5. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Основна частина курсової роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. В кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

В розділах основної частини подають:

- огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень;
- виклад загальної методики і основних методів досліджень;
- експериментальну частину і методику досліджень;

- відомості про проведені теоретичні і (або) експериментальні дослідження;
- аналіз і узагальнення результатів досліджень.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

В огляді літератури проводиться аналіз вітчизняних і закордонних літературних джерел по темі роботи. Варто зробити критичний аналіз літератури і вказати причини, що ставлять під сумнів деякі положення, що містяться в тій чи іншій опублікованій роботі або потребують проведення додаткових досліджень. Стисло, критично висвітлюючи роботи попередників, необхідно назвати ті питання, що залишились невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення подальших досліджень.

Структура розділу “ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ” будується за таким орієнтовним планом:

1. Етіологія, патогенез, клінічна картина захворювання.
2. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної терапії при патологічних процесах у відповідній системі організму.
3. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної терапії у відповідних періодах, етапах та рухових режимах при певному захворюванні.

Специфіка написання курсової роботи з курсу дисциплін “Фізична терапія, ерготерапія” буде залежати від комплексу знань та практичних навиків отриманих при вивченні дисциплін медико-біологічного та спеціально-практичного напрямку.

Тому об'єм розділу “ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ” буде включати наступні підрозділи: “Етіологія, патогенез, клінічна картина захворювання”, “Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної терапії при захворюванні

чи травмі у відповідній системі організму” та “Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної терапії” (в залежності від періоду, етапу, рухового режиму, при певному захворюванні). Якщо робота має експериментальний характер, то в її структуру додається розділ з результатами результати дослідження та їх обговорення”.

Етіологія, патогенез, клінічна картина захворювання

Написання даного підрозділу доцільно розпочати з визначення поняття певного захворювання. Охарактеризувати причини та умови виникнення захворювання, розкрити суть механізмів його виникнення, розвитку та наслідків.

Будь-який патологічний процес в організмі супроводжується не лише зміною відповідних фізіологічних, біохімічних процесів, порушенням гомеостазу, а й певними структурними змінами в клітині, тканині, органі, системі, що визначають функціональний стан системи на рівні цілісного організму. Тому, знання патологічної анатомії та фізіології при певному захворюванні чи травмі необхідні для організації, планування та проведення реабілітаційних заходів. Відповідно, ці аспекти патології необхідно висвітлити в даному підрозділі.

В свою чергу форма, стадія захворювання чи травми, наявність і характер ускладнень визначають клінічний прояв захворювання, його симптоматику. Знання симптомів захворювання чи травми дозволяє лікарю встановити правильний діагноз, а спеціалісту з фізичної терапії відреагувати на загострення чи ускладнення при проведенні реабілітаційних заходів та внести відповідні корективи в методику їх застосування.

Необхідно, також, звернути увагу на комплекс заходів первинної та вторинної профілактики. Тобто, охарактеризувати доцільність своєчасного лікування, дотримання відповідного режиму харчування, раціонального планування режиму праці та відпочинку, вплив факторів ризику (нікотин, алкоголь, наркотичні засоби, гіподинамія, тощо) на етіологію захворювання. Слід акцентувати увагу на такому

потужному профілактичному факторі як адаптація організму до фізичного навантаження та так званих перехресних ефектах адаптації – використання попередньої адаптації до температурного фактора, умов висотної гіпоксії, стресових ситуацій та ін. з метою підвищення резистентності організму до впливу різного роду факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної терапії при захворюваннях провідної системи

Даний підрозділ повинен висвітлювати основні закономірності адаптації системи організму, в якій локалізується патологічний процес, до впливу засобів фізичної терапії: спеціально організованої рухової активності, лікувального масажу, фізіотерапії, механотерапії, працетерапії.

Спеціально організована рухова активність (СОРА). Визначення поняття. Реактивність організму під впливом фізичних вправ (гімнастичних, ідеомоторних, спортивно-прикладних вправ, ігор), як основного засобу спеціально організованої рухової активності; механізми лікувальної дії фізичних вправ (тонізуючий, трофічний, формування компенсацій, нормалізація функції) та природних факторів (сонце, повітря, вода); особливості застосування різних форм спеціально організованої рухової активності (ранкова гігієнічна гімнастика, лікувальна гімнастика, самостійні заняття, лікувальна ходьба, теренкур, спортивні вправи та ігри, гідрокінезитерапія).

Відповідно до клінічного перебігу захворювання і загального стану хворого під дією комплексного лікування поступово змінюються форми й методика занять СОРА. Тому, логічним продовженням підрозділу є обґрунтування специфіки застосування СОРА відповідно до трьох періодів (щадного, функціонального, тренувального), кожний з яких характеризується відповідним анатомо-функціональним станом пошкодженого органа і всього організму в цілому, та

відповідно до рухових режимів лікарняного (суворопостільний, постільний, напівпостільний, вільний) і післялікарняного (щадний, щадно-тренуючий, тренуючий, інтенсивно-тренуючий) періодів реабілітації. Враховуючи основні вимоги до організації і методики проведення занять СОРА (дотримання принципів свідомості і активності, наочності, доступності і індивідуальності, систематичності і поступовості підвищення вимог, розподілу навантаження між різними м'язовими групами, чергування напруження з розслабленням м'язів і поєднання рухів з фазами дихання та ін.) та контролю за ефективністю занять СОРА (експрес-контроль, поточний і етапний контроль); показання та протипоказання до проведення занять з СОРА.

Лікувальний масаж. Визначення поняття. Характеристика механізмів дії масажу на організм (нервово-рефлекторний, гуморальний і механічний). Фізіологічна дія масажу, як методу функціональної терапії, на певну систему організму. Методичні правила при проведенні лікувального масажу (терміни початку застосування, принципи дозування масажних впливів, середні фізіологічні положення різних частин тіла, структура сеансу та курсу масажу). Протипоказання до застосування лікувального масажу.

Фізіотерапія. Визначення поняття. Характеристика видів лікувальних фізичних чинників (природні та преформовані) та механізмів впливу фізичних факторів на організм (нервово-рефлекторний і гуморальний). Завдання загальної фізіотерапії. Загальні протипоказання до її застосування.

Механотерапія. Визначення поняття. Особливості використання різних типів механотерапевтичних апаратів, принцип дії яких базується на біомеханічних особливостях рухів у суглобах (маятникового типу, блокового типу, що діють за принципом важеля). Показання та протипоказання до застосування механотерапії. Специфіка застосування у лікарняний та післялікарняний період реабілітації.

Працетерапія. Визначення поняття. Завдання та засоби відновлення працездатності за допомогою працетерапії. Вплив на організм. Показання та протипоказання до застосування працетерапії. Специфіка завдань загальнозміцнюючої (тонізуючої), відновної і професійної працетерапії.

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної терапії (в залежності від періоду, етапу, рухового режиму реабілітації при певному захворюванні)

В даному підрозділі характеризуються основні закономірності впливу засобів фізичної терапії (спеціально організованої рухової активності, лікувального масажу, фізіотерапії, механотерапії, працетерапії) на патологічний процес, в залежності від періоду, етапу та рухового режиму реабілітації. Ефективні методики їх застосування.

Спеціально організована рухова активність (СОРА). Початок застосування, завдання, форми застосування СОРА. Методи проведення занять (індивідуальний, малогруповий, груповий, самостійний), вихідні положення, тривалість, дозування навантаження, співвідношення загальнорозвиваючих, дихальних, спеціальних вправ при плануванні занять відповідними формами СОРА, протипоказання до застосування в лікарняний та післялікарняний періоди у різних рухових режимах.

Лікувальний масаж. Початок застосування, завдання, методика проведення, протипоказання до застосування в залежності від періоду, етапу, рухового режиму реабілітації.

Фізіотерапія. Початок застосування, завдання, види фізіотерапевтичних процедур, протипоказання до застосування. Специфіка застосування у лікарняний та післялікарняний період реабілітації.

Механотерапія. Початок застосування, завдання, види технічних засобів, протипоказання до застосування. Особливості застосування у лікарняний та післялікарняний період реабілітації.

Працетерапія. Початок застосування, завдання, протипоказання до застосування. Специфіка завдань загальнозміцнюючої (тонізуючої), відновної і професійної працетерапії на різних етапах реабілітації.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відривно від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Необхідно описати всі методи, що застосовувались у роботі.

При використанні широко відомих методів і методичних прийомів можна зробити посилання на джерела інформації, у яких дана методика описана докладно. Наприклад, “Артеріальний тиск вимірювали методом Короткова [14]”.

Якщо ж у роботі використовується яка-небудь модифікація відомої методики чи передбачається викласти нову, то вони повинні бути детально описані.

При описі методів досліджень необхідно (коротко):

- дати обґрунтування доцільності кожного застосовуваного методу;
- описати ті характеристики морфофункціонального стану хворих чи інвалідів, що передбачається одержати в результаті роботи;
- оформити посилання на відповідні джерела літератури;
- охарактеризувати умови проведення досліджень.

РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

З вичерпною повнотою викладаються результати власних досліджень з висвітленням того нового, що вноситься у розробку проблеми. Студент повинен давати оцінку повноти вирішення поставлених задач, оцінку достовірності одержаних результатів (характеристик, параметрів), їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних праць, обґрунтування потреби додаткових досліджень, негативні результати, які обумовлюють необхідність припинення подальших досліджень.

Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

Типова структура розділу: короткий вступ; повторний виклад задач дослідження; виклад експериментального матеріалу; резюме (короткий висновок).

Зміст складових типової структури:

1. Короткий вступ. Його мета — показати логіку побудови даного розділу і конкретизувати її переліком підрозділів, пунктів, підпунктів у їх послідовності.

2. Задачі дослідження, викладені у вступі.

3. Отриманий експериментальний матеріал доцільно представити в логічній послідовності у виді підрозділів, відповідно до плану роботи. Для розкриття поставлених задач, положень, що доводяться, виявлення закономірностей досліджуваних процесів і явищ необхідно провести їх опис і характеристику, зіставляючи з уже відомим матеріалом чи концепціями. Особливу увагу варто звертати на виявлення закономірностей.

4. Наприкінці кожного підрозділу повинне бути резюме (короткий висновок), що містить виклад підсумків роботи з рішення конкретної задачі.

Під час обговорення результатів власних досліджень з посиланням на літературу необхідно їх проаналізувати, показати ступінь досягнення поставленої мети, рішення задач і підтвердження чи не підтвердження робочої гіпотези. При

цьому розкриваються виявлені тенденції і закономірності, власні результати досліджень порівнюються з даними, виявленими раніше іншими авторами. У ході викладу бажано полемізувати з існуючими концепціями, методами, організацією досліджень чи висновками, що розглянуті в огляді літератури, зробленими іншими авторами.

У висновку слід зазначити, яким чином отримані дані доповнюють, чи підтверджують, розширюють знання з досліджуваного питання.

3.6. ВИСНОВКИ

Висновки повинні в конкретизованій формі містити кінцевий результат виконаної роботи і показати перспективу подальших досліджень по даній темі. Викладають найбільш важливі наукові та практичні результати, одержані в курсовій роботі, які повинні містити формулювання розв'язаної наукової проблеми (задачі), її значення для науки і практики.

Висновки повинні відповідати темі й охоплювати всі поставлені в роботі задачі, бути конкретними, логічними і лаконічними, а деякі з них, що містять елементи новизни — включати узагальнені кількісні дані і містити рекомендації з теоретичної і практичної реалізації отриманих автором результатів.

Далі формулюють висновки та рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів.

У першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання. Далі у висновках розкривають методи вирішення поставленої в курсовій роботі наукової проблеми (задачі), їх практичний аналіз, порівняння з відомими розв'язаннями.

У висновках необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації щодо їх використання.

Для використання даних, отриманих автором, на практиці необхідно у логічному порядку викласти: методи і методику використання даних, отриманих автором; послідовно пронумеровані кроки в діях фахівця, виконавши які він досягне бажаного результату.

3.7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список використаних джерел слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинного державного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» з офіційними виправленнями, внесеними Книжковою палатою України 2017 року <http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2018/%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3%208302%20%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B9.pdf/>

3.8. ДОДАТКИ

За необхідності до додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття курсової роботи:

- проміжні математичні доведення, формули і розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- протоколи і акти випробувань, впровадження;
- інструкції і методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на ЕОМ, які розроблені в процесі виконання курсової роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру.

4. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

4.1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

Очікуваний обсяг тексту курсової роботи (без списку використаних джерел і додатків) – 25-30 сторінок.

Курсову роботу друкують за допомогою комп'ютера на аркушах білого паперу формату А4. При друкуванні тексту роботи необхідно залишати поля таких розмірів: зліва – 30 мм, справа – 10 мм, зверху та знизу – 20 мм.

Текст наукової роботи набирається шрифтом з відсічками Times New Roman розміром 14 пунктів з інтервалом 1,5 рядка (29–30 рядків на сторінці), абзацний відступ 1,25 см без додаткових інтервалів між абзацами.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Заголовки структурних частин курсової роботи "ЗМІСТ", "ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам.

Кожну структурну частину курсової роботи треба починати з нової сторінки.

До загального обсягу курсової роботи, визначеного порядком, не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають

площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають нумерації на загальних засадах.

4.2. НУМЕРАЦІЯ

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок курсової роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини курсової роботи, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: "1. ВСТУП" або "Розділ 6. ВИСНОВКИ". Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: "2.3." (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад:

"1.3.2."(другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках курсової роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках.

Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в курсовій роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: "Таблиця 1.2" (друга таблиця першого розділу).

Якщо в курсовій роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово "Таблиця" і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова "Продовження табл." і вказують номер таблиці, наприклад: "Продовження табл. 1.2".

Формули в курсовій роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля

правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова "Примітки" ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки: 1. ... 2. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова "Примітка" ставлять крапку.

4.3. ІЛЮСТРАЦІЇ

Ілюструють курсову роботу, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, який допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту і запобігти невиправданним пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст - ілюстрації.

Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під ілюстрацією звичайно має чотири основних елементи:

найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом "Рис."; порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку номера арабськими цифрами; тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного; експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом. Треба зазначити, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його. Приклад:

Рис. 1.24. Типи переломів трубчастих кісток:

1 - поперечний;

2 - косий;

3 - компресійний;

4 - осколчастий.

Основними видами ілюстративного матеріалу в курсових роботах є: креслення, технічний рисунок, схема, фотографія, діаграма і графік.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана із ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу у круглих дужках "(рис. 3.1) " або зворот типу: "...як це видно з рис. 3.1" або "... як це показано на рис. 3.1".

Якість ілюстрацій повинна забезпечувати їх чітке відтворення.

4.4. ТАБЛИЦІ

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово "Таблиця" починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

За логікою побудови таблиці її логічний суб'єкт, або підмет (позначення тих предметів, які в ній характеризуються), розміщують у боковику, головці, чи в них обох, а не у прографці; логічний предмет таблиці, або присудок (тобто дані, якими характеризується присудок,) – у прографці, а не в головці чи боковику. Кожен заголовок над графою стосується всіх даних цієї графи, кожен заголовок рядка в боковику – всіх даних цього рядка.

Заголовок кожної графи в головці таблиці має бути по можливості коротким. Слід уникати повторів тематичного заголовка в заголовках граф, одиниці виміру зазначати у тематичному заголовку, виносити до узагальнюючих заголовків слова, що повторюються.

Боковик, як і головка, вимагає лаконічності. Повторювані слова тут також виносять в об'єднувальні рубрики; загальні для всіх заголовків боковика слова розміщують у заголовку над ним.

У прографці повторювані елементи, які мають відношення до всієї таблиці, виносять в тематичний заголовок або в заголовок графі; однорідні числові дані розміщують так, щоб їх класи співпадали; неоднорідні – посередині графі; лапки використовують тільки замість однакових слів, які стоять одне під одним.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті, таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку курсової роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах одної сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, в другому випадку – боковик.

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами "Те ж", а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, не слід. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

4.5. ФОРМУЛИ

При використанні формул необхідно дотримуватися певних техніко-орфографічних правил. Найбільші, а також довгі і громіздкі формули, котрі мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:).

Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання у наступному тексті. Інші нумерувати не рекомендується.

Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого берега сторінки без крапок від формули до її номера. Номер, який не вміщується у рядку з формулою, переносять у наступний нижче формули. Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Якщо формула знаходиться у рамці, то номер такої формули записують зовні рамки з правого боку навпроти основного рядка формули. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули.

Номер групи формул, розміщених на окремих рядках і об'єднаних фігурною дужкою (парантезом), ставиться справа від вістря парантеза, яке знаходиться в середині групи формул і звернене в сторону номера.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації: а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово; б) цього вимагає побудова тексту, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна за одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

Розділові знаки між формулами при парантезі ставлять всередині парантеза. Після таких громіздких математичних виразів, як визначники і матриці, можна розділові знаки не ставити.

4.6. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ ТА ПОСИЛАННЯ НА ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

При написанні курсової роботи студент повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в курсовій роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена курсова робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в курсової роботи.

Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, "... у працях [1-7]...".

Якщо в тексті курсової роботи необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Рекомендується в основному тексті або у заключних абзацах розділів давати посилання на особисті наукові праці.

Посилання на ілюстрації курсової роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, "рис. 1.2".

Посилання на формули курсової роботи вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад "... у формулі (2.1)".

На всі таблиці курсової роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово "таблиця" в тексті пишуть скорочено, наприклад: "...в табл. 1.2".

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово "дивись", наприклад: "див. табл. 1.3".

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз "так званий";

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело;

4.7. ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і т. ін. Завдяки цьому можна уникнути повторних перевірок, вставок пропущених відомостей.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць.

4.8. ДОДАТКИ

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті курсової роботи.

Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках курсової роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток __" і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т.д. Один додаток позначається як додаток А.

При оформленні додатків окремою частиною (книгою) на титульному аркуші під назвою курсової роботи друкують великими літерами слово "ДОДАТКИ".

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 - другий розділ додатка А; В.3.1 - перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад:

рис. Д. 1.2 - другий рисунок першого розділу додатка Д); формула (А. 1) - перша формула додатка А-

5. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

5.1. ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ

За тиждень до визначеної дати захисту курсової роботи студент подає на відповідну кафедру зброшурований примірник курсової роботи, візований науковим керівником з кількістю балів за зміст та оформлення курсової роботи, заяву - засвідчення автора кваліфікаційної роботи (додаток В) та довідку про антиплагіат.

Науковий керівник зобов'язаний врахувати результати перевірки курсової роботи на плагіат за допомогою програмного засобу, але при цьому прийняти до уваги усі особливості роботи і з'ясувати, чи є запозичення неправомірними. При цьому усі учасники повинні керуватися Кодексом академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки.

Захист курсової роботи проводиться перед комісією у складі 2-3 викладачів за участі керівника курсової роботи. На захисті можуть бути присутні і брати участь в обговоренні всі охочі, не порушуючи порядку й процедури захисту, оскільки захист є прилюдним.

Процедура захисту включає: доповідь студента про зміст роботи; запитання до автора; відповіді студента на запитання присутніх на захисті; рішення комісії про оцінку роботи.

Доповідь студента виголошується українською або іноземною мовою. У доповіді доцільно висвітлити такі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях; з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження, які положення не знайшли

підтвердження.

Доповідь студента не повинна перевищувати за часом 7-10 хвилин. Для кращого сприйняття присутніми матеріалу потрібно підготувати презентацію або виготовити необхідні таблиці, діаграми, графіки. Під час захисту курсової роботи студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі запитання присутніх на захисті.

Захист курсової роботи фіксується в протоколі засідання кафедри. Результати захисту курсової роботи визначаються певною кількістю балів, які оголошуються студенту і всім присутнім після завершення процедури захисту.

Тривалість захисту однієї курсової роботи не повинна перевищувати 20 хвилин.

5.2. ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Оцінювання курсових робіт здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань: за лінгвістичною шкалою: зараховано, незараховано.

за 100-бальною шкалою:

- 90-100 балів - відмінне виконання;
- 82-89 балів - вище середніх стандартів, але з деякими помилками;
- 75-81 балів - в цілому змістовна робота із незначними помилками;
- 67-74 балів - чітко, але зі значними недоліками;
- 60-66 балів - виконання відповідає мінімальним критеріям;
- 1-59 балів - незадовільно.

Зміст - 45 балів:

- 1) відповідність теми змісту (5 б.) -

- 2) структура роботи (5 б.) -
- 3) аналіз теоретичного матеріалу (5 б.) -
- 4) чіткість, логічність і послідовність викладу матеріалу (5 б.) -
- 5) систематизація та узагальнення матеріалу (5 б.) -
- 6) аналіз ілюстративного матеріалу (5 б.) -
- 7) аргументованість висновків до розділів (5 б.) -
- 8) відповідність висновків завданням, визначеним у вступі (5 б.) -
- 9) самостійність, творчість (5 б.) -

Оформлення - 15 балів:

- 1) обсяг роботи (5 б.) -
- 2) література (5 б.) -
- 3) дотримання технічних вимог (5 б.) -

Захист - 40 балів:

- 1) усна презентація (виклад результатів власного дослідження) 5-7 хв. (10 б.) -
- 2) участь у дискусії, вміння опонувати (15 б.) -
- 3) використання технічних засобів і наочності (5 б.) –
- 4) апробація результатів дослідження (10 б.)

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бейлін М. В. Основи наукових досліджень. Х.: Оберіг, 2012. 184 с.
2. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання [Текст]: ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. Вид. офіц. Введ. з 01.07.2016. К.: УкрНДНЦ, 2016. 16 с. (Інформація та документація).
3. Етичний кодекс ученого України [Текст] [проект]. К. : Видавничий дім «Академперіодика» НАН України, 2009. 16 с.
4. Загальні рекомендації з підготовки, оформлення, захисту й оцінювання випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти першого бакалаврського і другого магістерського рівнів / за ред. доц. М.І. Шинкарика. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 60 с.
5. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Київ: Алетра, 2014. 622 с.
6. Крохмальний Р., Медведик Ю., Гарбузюк М., Демчук Н. Основи наукових досліджень Л.:ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 312 с.
7. Курко М. Н., Бідзюра І. П., Мелков Ю. О., Грабовенко Н. В. Методичні рекомендації щодо підготовки, написання та захисту курсової роботи для здобувачів вищої освіти за спеціальностями та освітніми програмами "Психологія", "Соціальна робота", "Публічне управління та адміністрування", "Туризм", "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії", "Менеджмент", "Філологія", "Соціологія", "Політологія". К.: ДП "Вид. дім" "Персонал", 2019. 38 с.
8. Мокін Б. І., Мокін О. Б. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2014. 180 с.
9. Наринян А.Р., Поздеев В.А. Основы научных исследований: Учебное пособие. К.: Изд-во Европ. ун-та, 2002. 110с.
10. Наука і цінності людського буття: колект. монографія / Альчук М. П. та

ін.; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника. Львів: ЛНУ ім.І.Франка, 2015. 451 с.

11. Основи наукового мовлення [Текст]: навч.-метод. посіб. / уклад.: О.А. Бобер, С. А. Бронікова, Т. Д. Єгорова та ін.; за ред. І. М. Плотницької, Р.І. Ленди. К. : НАДУ, 2012. 48 с.

12. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії. Вінниця: Укрмедкнига, 2020.372 с.

13. Саюк В. І., Ануфрієва О. Л., Волянчук Н. Ю., Гузій Н. В. Основи наукових досліджень. Київ: Пед. думка, 2012. 144 с.

14. Сокрут В. М., Поважна О. С., Глущенко А. Л., Бахтєєва Т. Д. Спортивна медицина. Донецьк: Каштан, 2013. 472 с.

15. Сокрут В. Н., Казаков В. Н., Бахтеева Т. Д., Поважная Е. С. Медицинская реабилитация артериальной гипертензии. Донецк: Каштан, 2010. 464 с.

16. Тоцька О. Л. Основи наукових досліджень. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 68 с.

17. Усова О. В. Сологуб О.В. Деякі аспекти виконання якісного наукового дослідження *Науковий вісник СНУ імені Лесі Українки . Педагогічні науки*. 2016. №. 2 (304). С. 116-121.

18. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Підручник. К. 2003. 295 с.

Інтернет-джерела:

Бібліографічне посилання: Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliohrafichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu83022015/>

Кодекс академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки <https://ra.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/11/Kodeks-akademichnoyi->

[dobrochesnosti.pdf](#)

Положення про випускні кваліфікаційні роботи (проекти)

<https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021->

[02/Polozhennia_pro_vypuskni_kvalifikatsiini_roboty.pdf](#)

Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників СНУ імені Лесі Українки <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>

<https://phil.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/13/2019/06/5.-Metodychni-rekomendacziyi-do-vykonannya-ta-zahystu-kursovoyi-roboty.pdf>

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

КУРСОВА РОБОТА

**ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ОСТЕОПОРОЗІ У
ЖІНОК ПОХИЛОГО ВІКУ**

Виконала: студентка групи ФТ-45
навчально-наукового медичного
інституту спеціальності 227 « фізична
терапія, ерготерапія»
Сьох Марія Сергіївна

Науковий керівник: к. біол. наук, доцент
Ульяницька Наталія Ярославівна

Додаток В

ЗАЯВА ПРО САМОСТІЙНЕ
ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Я, ПШБ, заявляю: моя курсова робота на тему « » (назва роботи), виконана без чужої допомоги (самостійно) на базі літератури і наукових джерел, які подані у роботі. Усі запозичення з друкованих та електронних видань оформлені належним чином з посиланням на джерело.

Я усвідомлюю, що несу пряму відповідальність у випадку порушення принципів академічної (наукової) доброчесності, зокрема наявності плагіату у представлений роботі.

Дата

Підпис

Методичні рекомендації

**Сітовський Андрій Миколайович, Усова Оксана Василівна,
Ульяницька Наталія Ярославівна, Якобсон Олена Олександрівна**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

(для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»)

Видання друкується в авторській редакції

Формат 60*90/16. Папір офсетний.
Друк різнографічний. 1,6 умовн. друк. арк.
Зам. № Наклад 100 прим.